LAPLAND
Above Ordinary

53/03.00.00/2020

Maa- ja metsätalousvaliokunta
Eduskunta

Lausunto
16.3.2020

Lausuntopyyntönne 10.3.2020

Asia: U 2/2020 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi oikeudenmukaisen siirtymän rahaston perustamiseksi ja 14.1.2020 annettu muutettu ehdotus Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä ja rahoitussäännöistä sekä turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista rahoitussäännöistä (oikeudenmukaisen siirtymän rahasto)

Lapin liitto toteaa, että lähtökohtaisesti komission ehdotukset oikeudenmukaisen siirtymän rahaston perustamiseksi ovat kannatettavia, erityisesti kiitosta saa se, että esitys tukee päästövähennystoimien sosiaalisten, taloudellisten, alueellisten, terveydellisten ja ympäristövaikutusten vähentämistä. Valtioneuvoston näkemyksen mukaisesti on kuitenkin huomioitava se, että asiaan sisältyy vielä epävarmuustekijöitä, joista tarvitaan lisätietoja ennen kuin lopullista vaikutusta pystytään arvioimaan.

JTF osaksi rakennerahasto-ohjelmaa
Lapin liitto on valtioneuvoston kanssa myös samaa mieltä siitä, että on tarkoituksenmukaista rakentaa oikeudenmukaisen siirtymän rahaston toimeenpano osaksi rakennerahasto-ohjelmaa. Edelleen, on tärkeää että rahaston toimeenpano ja suunnitelmat ovat maakuntatasolla. Vaikka rahaston rakentaminen osaksi rakennerahasto-ohjelmaa on kannatettavaa, on kuitenkin erityisen tärkeää huolehtia siitä, ettei ratkaisu vaikuta negatiivisesti rakennerahasto-ohjelman suunniteltuun käynnistymisaikatauluun.

Alueelliset oikeudenmukaista siirtymää koskevat suunnitelmat
Komission esityksessä todetaan, että rahastosta myönnettävä tuki perustuisi komission hyväksymiin alueellisiin oikeudenmukaista siirtymää koskeviin suunnitelmiin. Koska vaatimukset alueellisten ohjelmien sisällöiksi ovat korkeat *(sisällytettävä kuvaus jäsenvaltion sitoutumisesta siirtymäprosessiin kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien (NECP) sekä vuotta 2050 koskevan EU:n ilmastonneutraaliustavoitteen mukaisesti ja kuvaus yhteensopivuudesta alueiden älykkään erikoistumisen suunnitelmien ja muiden kansallisten ja alueellisten sekä EU-tason strategioiden, kuten Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin kanssa sekä perusteltava siirretyt täydentävät EAKR- ja ESR+ varat*) on tärkeää, että alueellisten suunnitelmien valmisteluun saadaan tukea joko kansallisista tai EU-varoista. Näin voidaan välttää eriaikaisuus alueiden suunnitelmien valmistumisessa ja myös varmistaa alueellisten suunnitelmien korkea taso. Koska alueelliset oikeudenmukaista siirtymää koskevat suunnitelmat tulisivat osaksi rakennerahasto- ohjelmaa ja ne hyväksyttäisiin samalla komission päätöksellä, alueellisten suunnitelmien valmistelu on pystyttävä käynnistämään viivytyksettä.

Erityisen tärkeiksi alueelliset suunnitelmat nousevat myös sen vuoksi, että niiden laatimisen todetaan olevan edellytyksenä myös muiden oikeudenmukaisen siirtymän mekanismiin kuuluvien instrumenttien tuille (InvestEU ja EIP-ryhmän järjestelyt), joilla voitaisiin tukea laajempialaisia investointeja mm. energia-, liikenne- ja sosiaaliseen infrastruktuuriin. Näillä instrumenteilla tuettaisiin hankeinvestointeja myös siirtymäsuunnitelmien mukaisten alueiden ulkopuolella, edellyttäen että hankkeet hyödyttävät alueellisissa siirtymäsuunnitelmissa yksilöityjä erityisen tuen piirissä olevia alueita. Näin ollen alueellisen suunnitelman huolimaton tai asiantuntematon valmistelu tulee vaarantamaan alueen mahdollisuuden hyödyntää ohjelmakauden aikana näiden suurten rahastojen investointitukia.

LAPIN LIITTO
Hallituskatu 20 B, PL 8056
96101 Rovaniemi
info@lapinliitto.fi
www.lapinliitto.fi

Euroopan komission näkemys JTF:n kohdentamisesta
Euroopan komissio on maaraportissa 26.2.2020 esittänyt näkemyksensä, että JTF kohdennettaisiin Itä- ja Pohjois-Suomeen. Lapin liitto tukee komission näkemystä, mutta samalla yhtyy Itä- ja Pohjois-Suomen kannanottoon siitä, että tässä vaiheessa maakunnilla ei ole riittävästi suunnitteluperusteita JTF:n vaikutusten huomioon ottamiseksi rakennerahoituksen maakunnittaisten jakautumisen määrittämisessä.

Niiden maakuntien, joille JTF:n saantoa kohdennetaan, tulee vastata myös EU:n edellyttämästä EAKR/ESR-vastinrahoitusosuudesta kyseiselle maakunnalle suunnitellulla EAKR- ja ESR+-rakennerahasto-osuudella. Osuuden määrä (1,5 – 3 kertainen) tulee päättää kansallisesti siten, että se on mahdollisimman alhainen ja kaikissa tapauksissa enintään 20 prosenttia maakunnan EAKR / ESR –kehyksestä. Edelleen yo. 20 prosentin laskennassa ei tule laskea mukaan Suomen liittymissopimuksen mukaisen pohjoisten harvaanasuttujen alueiden erityistukea (NSPA-tuki) maakunnan EAKR / ESR -kehyksessä. Valtion rahoitusosuus tulee kohdentaa näille maakunnille vastaavassa suhteessa, mitä maakunnalle on kohdistettu JTF-saantoa.

Lapin liitto

Mika Riipi
maakuntajohtaja

LAPIN LIITTO
Hallituskatu 20 B, PL 8056
96101 Rovaniemi
info@lapinliitto.fi
www.lapinliitto.fi